

PLA DOCENT

MÒDUL 1: EPISTEMOLOGIA FEMINISTA I HISTÒRIA DE LES DONES

ASSIGNATURA: TEORIA FEMINISTA I

CODI PRESENCIAL: 563269

CODI ON LINE: 566679

563269

CRÈDITS: 5 crèdits ECTS

1. Competències

L'assignatura està pensada per tal que l'alumnat s'iniciï en la teoria feminista i conegui els conceptes teòrics fonamentals que s'han elaborat i utilitzat des del feminisme il·lustrat fins al feminisme radical i marxista. Ofereix:

- a) Una perspectiva teòrica que resulta necessària per a entendre i analitzar l'evolució de l'epistemologia i els moviments feministes.
- b) El coneixement crític de conceptes fonamentals.
- c) Les eines teòriques i metodològiques que serveixen per a abordar l'estudi d'altres àmbits dels estudis de gènere.
- d) Una perspectiva teòrica sòlida que permeti comprendre d'una manera formada, argumentada i complexa les aportacions del feminisme.

2. Objectius

2.1. Coneixements

- Definició i caracterització del concepte teoria feminista.

- Fonamentació teòrica i estat de la qüestió de la vindicació i conceptes associats, com el contracte sexual, en els segles XVIII fins a l'actualitat.
- Fonamentació teòrica, orígens i estat de la qüestió del concepte de patriarcat.

2.2. Habilitats, destreses

- Ser capaç/a d'analitzar un text de teoria o pensament.
- Ser capaç/a d'aportar una visió crítica a una exposició teòrica d'altri.
- Ser capaç/a d'exposar per escrit un raonament teòric personal.

2.3. Actituds, valors i normes

- Aprendre/practicar el treball en grup.
- Tenir una actitud oberta al diàleg amb persones que mantenen posicions teòriques diferents a la pròpia.
- Respectar l'opinió aliena i defensar la pròpia amb argumentacions raonades.

3. Temari

3.1. Història de la teoria feminista. Profa. Roda Cobo

1.- Teoria feminista i teoria crítica. El paradigma feminista en el pensament filosòfic i en el pensament social i polític. El feminisme com a tradició intel·lectual i com a moviment social.

2.- SEGLE XVIII: Il·lustració i Modernitat. Il·lustració patriarcal i Il·lustració feminista. El paradigma de la igualtat i l'origen de la democràcia moderna. El contracte sexual i l'origen del patriarcat contemporani. Les obres de François Poullain de la Barre i de Mary Wollstonecraft. La vindicació feminista.

3.- SEGLE XIX: El moviment sufragista i l'ampliació de la democràcia. La conquesta de drets civils i drets polítics. El moviment feminista com moviment de masses. El vot a EEUU i Europa. John Stuart Mill i *La subjecció de la dona*.

4.- SEGLE XX: El feminisme filosòfic de Simone de Beauvoir i *El segon sexe: una proposta radical d'igualtat*. El feminisme liberal de Betty Friedan i *La mística de la feminitat*.

5.- El feminisme radical dels anys setanta: maig del seixanta vuit europeu i la nova esquerra d'Estats Units. *La política sexual* de Kate Millett i el concepte de patriarcat. *La dialèctica del sexe* de Shulamith Firestone i les modulacions en clau feminista del freud-marxisme. La tirania de la manca d'estructures del moviment feminista: Jo Freeman.

6.- Els feminismes de la igualtat i els feminismes de la diferència. El feminisme postmodern i la reconstrucció del subjecte polític feminista.

7.- Feminisme, multiculturalisme i globalització. Neoliberalisme i feminització de la pobresa. Feminisme, desenvolupament humà i polítiques públiques. Democràcia paritària i polítiques de la vindicació.

3.2. La teoria feminista materialista i la teoria feminista psicoanalítica. Profa. María Jesús Izquierdo

1.- Feminisme materialista: condicions materials de la desigualtat de les dones.

- Característiques de la perspectiva materialista: Teoria del valor.

- Classes socials. Relacions entre estructura i infraestructura.

- L'explotació i l'acumulació. L'alienació.

- El mode de producció patriarcal: Delphy.

- Relacions entre patriarcat i capitalisme: Feminisme socialista.

- Feminisme marxista.

2.- Feminisme psicoanalític: condicions psíquiques de la desigualtat de les dones.

- Característiques de la perspectiva psicoanalítica: Estructura de

- l'aparell psíquic. Característiques de les pulsions. Identificació i elecció d'objecte. Desenvolupament de la sexualitat.

- Primeres aproximacions feministes: Mitchell.

- Psicoanàlisi relacional: Chodorow i Benjamin.

4. Dedicació

- Activitat presencial: 48 hores
- Teoria: 28 hores
- Pràctiques, Seminaris de Recerca i Conferències: 20hores
- Treball tutelat/ dirigit: 32 hores (s'inclou tutories individuals/col·lectives i treball de l'estudiant sota la supervisió del professorat)
- Treball/Aprenentatge autònom: 45 hores

Hores totals de dedicació a l'assignatura (5 crèdits): 125 hores

5. Metodologia

Modalitat presencial

Docència impartida pel professorat. És obligatòria l'assistència a un 80% de les classes teòriques. Conjuntament amb l'explicació teòrica es plantejaran problemàtiques entorn la matèria presentades per la professora que es debatran en les classes teòriques.

Guies de lectura presentades per les professores i realitzades pels alumnes.

Tutories individuals i/o col·lectives, si s'escau, per tal d'orientar les guies de lectura i el treball de l'alumne.

Tots els materials necessaris per desenvolupar les diverses activitats la professora indicarà com aconseguir-los o estaran ubicats al campus virtual de l'assignatura.

Modalitat on line

Es fomentarà la interactivitat entre professorat i alumnat a través del campus virtual. Dita interactivitat s'assegura a través de distintes eines disponibles a la web del campus. El instrument bàsic són els fòrums, eina indispensable de l'ensenyament online. Els fòrums son necessaris per al bon funcionament de la docència online essent un espai de debat i de formulació de preguntes i dubtes. Es responsabilitat del professorat activar els fòrums i és responsabilitat de l'alumnat participar activament en tots i cada un dels fòrums oberts pel professorat.

Guies de lectura presentades pel professorat a través del fòrum de l'assignatura i realitzades pels alumnes.

Tutories individuals i/o col·lectives, si s'escau, per tal d'orientar les guies de lectura i el treball de l'alumne.

Tots els materials necessaris per desenvolupar les diverses activitats estaran indicats o ubicats al campus virtual de l'assignatura.

6. Tutories

Les tutories s'establiran en el programa de l'assignatura.

7. Avaluació

Segons la normativa vigent, com a norma general, l'avaluació ha de ser continuada. Consisteix en proposar a l'alumnat una sèrie d'activitats que ha de realitzar i lliurar durant el quadrimestre.

Sistema d'avaluació presencial

És obligatori que l'alumnat assisteixi a un mínim del 80% de les classes per poder fer l'avaluació continuada de l'assignatura. Les persones que

no puguin garantir aquesta assistència han de sol·licitar l'avaluació única dins el termini previst.

L'avaluació consistirà en:

- Participació a les classes i activitats (20%)
- Comentari de textos i exercicis programats. Total: 4 activitats (Cada comentari comptarà un 20%)

Sistema d'avaluació online

És obligatori que l'alumnat participi en el 80% de les activitats pautades (intervencions en els fòrums, lliuraments...). Les persones que no puguin assolir aquest objectiu han de sol·licitar l'avaluació única dins el termini previst.

L'avaluació continuada consistirà en la realització de 4 de les 5 activitats proposades (basades en les guies de lectura elaborades per les professores de l'assignatura).

Avaluació única:

En cas que l'alumne vulgui d'acollir-se a l'avaluació única, ha d'entregar el Formulari de sol·licitud d'avaluació única (document adjunt) fins un màxim de 20 dies després de l'inici de curs.

L'avaluació única consistirà en la realització de 4 de les 5 activitats proposades (basades en les guies de lectura).

8. Bibliografia general

AMORÓS, CELIA, *Mujeres e imaginarios de la globalización. Reflexiones para una agenda teórica global del feminismo*, Rosario, Ed. Homo Sapiens, 2008.

AMORÓS, CELIA y DE MIGUEL, A., *Teoría feminista: de la Ilustración a la globalización*, volúmenes 1, 2 y 3, Madrid, Minerva Ediciones, 2005.

AMORÓS, CELIA (directora), *Diez palabras clave sobre Mujer*, Pamplona, Editorial Verbo Divino, 1995.

- AMORÓS, CELIA, *Tiempo de feminismo. Sobre feminismo, proyecto ilustrado y posmodernidad*, Cátedra (Feminismos), Madrid 1997.
- BEAUVOIR, SIMONE, *El segundo sexo*, Buenos Aires, Siglo Veinte, 1968.
- BENHABIB, SEYLA y CORNELL, DRUCILLA, *Teoría feminista y teoría crítica*, Valencia, Alfons el Magnanim, 1990.
- BENJAMIN, JESSICA, *Los lazos del amor. Psicoanálisis, feminismo y el problema de la dominación*. Buenos Aires: Paidós, 1996.
- BUTLER, JUDITH, *Gender Trouble: Feminism and the Subversión of Identity*, Nueva Cork, Routledge, 1990. Hay traducción en castellano.
- CIRILLO, LIDIA, *Mejor huérfanas. Por una crítica feminista al pensamiento de la diferencia*, Madrid, Ed. Anthropos, 2002.
- CHODOROW, NANCY, *El ejercicio de la maternidad. Psicoanálisis y sociología de la maternidad y la paternidad en la crianza de los hijos*. Barcelona: Gedisa, 1984.
- COBO, ROSA, *Fundamentos del patriarcado moderno. Jean-Jacques Rousseau*, Madrid, Ed. Cátedra, Col. Feminismos, 1996.
- DALLA COSTA, MARIAROSA, "Las mujeres y la subversión de la comunidad", en Dalla y James, *El poder de la mujer y la subversión de la comunidad*. Madrid: Siglo XXI, 1975.
- DELPHY, CHRISTINE, "El principal enemigo", en *Por un feminismo materialista y otros textos*. Barcelona: edicions de les dones, 1982.
- EINSENSTEIN, ZILLAH, (Comp.) *Patriarcado capitalista y feminismo socialista*. México: Siglo XXI, 1980.
- FIRESTONE, SHULAMITH, *La dialéctica del sexo*, Barcelona, Kairós, 1976.

- FLAX, JANE, *Psicoanálisis y feminismo. Pensamientos fragmentarios*. Madrid: Cátedra, 1995.
- FRIEDAN, BETTY, *La mística de la feminidad*, Madrid, Júcar, 1974.
- IZQUIERDO, MARÍA JESUS, *El malestar en la desigualdad*, Ed. Cátedra, col. Feminismos, Madrid, 1998.
- , "El vínculo social: una lectura sociológica de Freud", *Papers de Sociologia*. nº 50, 1996.
- , "Sistema sexo-género y valores", en *Género y valores*, Vitoria-Gasteiz, Emakunde, 1995.
- MEILLASSOUX, CLAUDE, *Mujeres, graneros y capitales*. México: Siglo XXI, 1.979.
- MILLET, KATE, *Política Sexual*, Madrid, Ed. Cátedra, col. Feminismos, 1995.
- MITCHELL, JULIET, *Psicoanálisis y feminismo*. Barcelona: Anagrama, 1976.
- PATEMAN, CAROLE, *El contrato sexual*, Barcelona, Anthropos, 1995.
- POSADA, LUISA, *Sexo y esencia. De esencialismos encubiertos y esencialismos heredados*, Madrid, horas y Horas, 1998.
- VALCÁRCEL, AMELIA, *Sexo y Filosofía*, Barcelona, Anthropos, 1991.
- WOLLSTONECRAFT, MARY, *Vindicación de los derechos de la mujer*, Madrid, Cátedra, Feminismos, 1994.